

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

magukat, ha tagadó választ kaptak. Különbö a leány szülei is nagy előzékenységet és udvariasságot tanúsítanak a vendégek iránt; rendszeren nem szoktak azonnal választ adni. Hanem erre bizonyos időhatárt kérnek, hogy a »meglepő újság«-ot megfontolhassák és a családi tanácsot összehívassák. Ezen határidő alatt az anya megkérdi leányát, hogy hajlandó a megnevezett férfiúval elmátkásodni. Habár nem ad határozott választ a leány, azért még is megérti őt anyja.

Mihelyt eltelt a kitűzött idő, újra elmennek a kérők a leányos házhoz; az igenlő válasz elhangzása után a lelkész előbb imádkozik, azután átadja a leánynak a völegény jegygyűrűjét. Eddig nem viselt a leány lepelt, most teszi első ízben arczára a lelkész azt, mely a hátán át a földig ér. A hányzor csak jegyese körében van mindig viseli a gyűrűt és a lepelt. Nem szívesen viseli a jegyesség e jelvényeit, mert ezek arra emlékeztetik őt, hogy nemsokára lejár leánykora, — aztán még barátnéi is tréfálódnak vele. A jegygyűrűbe rendszeren kék színű kő van foglalva. A gyűrűváltás után nemcsak értesítik a jelen nem volt völegényt a megtörtént ünnepélyes cselekményről, hanem meg is hívják az ara szülei házához.

Egy pár hétre az eljegyzés után családi — úgynevezett — bemutatási ünnepélyeket — menyasszonynéző *zupitubuu* hárszëndész) és völegénynéző, *phuuubuu* phészándész — tartanak. Előbb az arát, azután a völegényt látogatják meg. Ezen ünnepélyeknek az a célja, hogy mindkét családnak megismerhesse a jegyeseket. Ekkor lépi át az ara, mint jegyes, első ízben völegénye házában küszöbét; mindenkítől, kinek bemutatattik, kap valami ajándékot: gyűrűt, fülönfüggőt vagy más ékszert. Ezen kávé-, vagy tea-ünnepélyek, melyekben részt is vesznek a meghívott vendégek, délután veszik kezdetüket; a férfiak azonban csak estve mennek el azokra, hogy családjukat haza kísérhessék. A távozó asszonyokat tele rakják édességek- és czukorneműekkel, hogy jusson a »kicsinyek«-nek is.

Igy jó Örményországban nyilvánosságra a jegyváltás, mely azonban nem kötelező. Van olyan eset is, midőn »visszalesz« a jegyváltás, ha a jegyesek, vagy ezek szülei közt valami egyezhetlenség támadt.

Történeti okiratok az erzsébetvárosi levéltárból.

II.

M i Mária Terézia Isten kegyelméből római császár, Német, Magyar-, Csehország, Dalmát-, Horvátország, Slavónia királya, Ausztria főhercege, stb.

Emlékébe ajánljuk mindazoknak, kiket illet, ezen irattal jelentvén, hogy mi: Issekutz Ágoston bírónak. Lázár János, Gáspár Menyhért, Ötves János, Issekutz Márton, Pátrubány Márk, Tódor Lukács, Csiki Miklós, Ötves Lukács, Gáspár Miklós, Csiki Tódor Zakariás Tamás, Dániel Jenő esküdteknek, Kosotán Márk jegyzőnek, Pap János, Szentpéteri Kristóf képviselőknék, Vikol Bogdán és Issekutz Antal küldötteknék a maguk s az egész örmény közönség, — mely Erzsébetvárosunkban lakik, (a város az erdélyi fejedelemség Küküllőmegyéjében fekszik) nevében felségünkhöz benyújtott alázatos folyamodását kegyesen fogadva, továbbá megfigyelve és tekintetbe vévén a hűséget, és a hűséges szolgálatokat, melyeket ugyanazon közönség nekünk és felséges házunknak... eddig tett — reméljük, hogy az hasonlókat teend a jövőben is és folytonos hűséget tanúsítand — az egész és teljes ebesfalvi uradalmat, mely eddig a mi királyi kincstárunk kezén volt, t. i. az egész és teljes ernyi birtokrészletet, hasonlóképpen az egész és teljes birtokokat, melyek Rudaly és Ujfaluban vannak (Erdély, Fejérmegye), ismét az egész és minden királyi jogunkat, minden haszonvétellel és mindennemű járulékaikkal, t. i. szántóföldek, mivel és miveletlen szántók, rétek, legelők, mezők, szénarétek, erdők, berkek, hegyek, havasok, völgyek, szőlők, szőlőhegyek, továbbá: vizek, folyók, tavak, halastavak, vízfolyások, malmok és azoknak helyei, általában pedig mindennemű haszonvétel és tartozék, bármi néven nevezett ugyanazon kastély s ugyanazon birtokokhoz jogosan, s ősidőtől fogva tartozó, valódi megyék és határak alatt álló részletekkel 60,000 rhénes forint letétele mellett említett örmény közönségnek s azok örökösei és törvényes utódainak kegyelmes ha-

tározatunk alapján, — mely a nyilvános és kincstári ügyekben csász. kir. igazgatóságunk által jul. 4-ik napján kelt és a f. év auguszt. 19-ik napján erdélyi királyi udvari kancelláriánknál kihirdettetett — fentartván bármely megtámadás ellen a törvényes hivatkozás a mi kir. kincstárunkra — adni, ajándékozni és adományozni elhatároztuk, örök jogon és visszavonhatlanul. . . .

Kelt, a mi városunkban Bécsben, augusztus hó 31-ik napján, Urunk 1758. uralkodásunknak pedig 18-ik évében.

MÁRIA THERESIA.

Gróf BETHLEN GÁBOR.

BÁNDI FERENCZ.

Mennyi örmény tanuló van külföldön?

A görög történelem-írók beszélnek, hogy a negyedik században sok örmény ifjú ment — tanszomjuk kielégítése végett — Athenbe, Róma- és más jelentékeny városba; ezek közül különösen kitűnt Hephestion és Brojeresios (Bárujr); utóbbit Athen a híres szónokok közé számítá.

Később Izsák és Meszrob mintegy 60 örmény tanulót küldöttek az V. század virágzó városaiba: Edessa-, Alexandria-, Athen-, Róma- és Byzantba, kik visszatértök után előteremtették az örmény irodalom aranykorát. . . .

Itt sok időt átugorva, a jelen század elejére megyek át. Ekkor alapítottott a Lázár-féle (Moszkva) örmény akadémia; ez idő tájban kezdették az örmény ifjak az orosz egyetemeket látogatni; ellenben a törökországi örmény tanulók francia egyetemekre mentek

Jelenleg a külföldi felsőbb tanintézeteket látogató örmény tanulók örvendetes száma ez:

Moszkvában (a Lázár-féle akademián és más hasonrangú intézetben) tanul 130 ifjú; Pétervárott 110, Charchovban 30; Varsó-, Dorpát-, Kázán-, Odessa- és Kievben 30. Tehát Oroszországban összesen 300.

Franciaországban 130, Sveiczban 40, Ausztriában 30; Olasz-, Angolország- és az Fgyesült Államokban 500.

A dorpáti egyetemre a jelen század első felében mentek az örmény ifjak; az első Áboveáncz Chácshádur volt, ki a harminczas években tanult itt. Ezután mind többen jöttek Dorpátra; a hatvanas években az egyetemi hallgatók között 30 örmény ifjú volt, ma csak 6-on vannak. A mostan élő örmény írói nemzedék közül is többen tanultak a dorpáti egyetemen; így Szimeoneánczh Péter, a megszűnt »Meghu Hájászdáni« szerkesztője, Párchutáreánczh György költő, Chádiszeán és mások.

Német egyetemen tanult a hetvenes években Jézian Gárábéd közoktatásügyi miniszteri államtitkár, Szánászarián Mэггérdis, ki a róla nevezett iskolának vetette meg alapját; német egyetemeken végezték tanulmányaikat ezek is: Szbántárián Sz., a »Nor Tár«, Hovhániszeán az »Árczákánk« és Árdzruni Gergely a »Méság« szerkesztője.

Sz. K.

Magyarországi néprajzi társaság. Hunfalvy Pál, mint elnök, Herrmann Antal, mint jegyző, továbbá nagyszámú író, tudós és érdeklődő aláírásával felhívás bocsátott ki közelebről magyarországi néprajzi társaság állapotására. Az alapítandó tudományos társaság célja a felhívás szerint: a magyar birodalom és a történelmi Magyarország népeinek tanulmányozása s a kölcsönös megismerés alapján a haza népei közt a testvéries egyetértésnek és az együvé tartozás érzetének ápolása. — E tanulmányok köre: a hazai népfajok eredete és alakulása, fejlődése és vegyülése, állapota és viszonyai, ethnikus jelleme és anthropologiai jellege, a néplélek és népelet nyilatkozatai és tárgyai. — Jde tartoznak tehát: hagyomány és monda, babona és ráolvasás, szokások és erkölcsök, életmód és foglalkozás, építkezés és berendezés, butorok és eszközök, ruházat és díszítés, zene és költészet, táncz és játék, népi ünnep és mysterium, gondolkozásmód és tájszólás, szólásmód és közmondás, népmese és találós mese, népdal és rege, stb. s az ország lakóinak testi mivolta. — A társaság és tagjai feladata: a felsoroltak megfigyelése és feljegyzése (lekötözése, le-rajzolása); továbbá néprajzi tanulmányok, kirándulások és tudo-